

Atıktan ekonomiye 2.5 milyar lira

Çevre ve Şehircilik Bakanı İdris Güllüce, geçen yıl atık yönetimi faaliyetleri kapsamında ekonomiye 2.5 milyar lira katkı sağlandığını bildirdi. Bakan Güllüce, yaptığı açıklamada, 2 milyon 413 bin 500 ton ambalaj atığını toplanarak geri kazanıldığını kaydetti.

Düşük petrol fiyatlarının petrol şirketlerine yarattığı fırsat

Son günlerde petrol fiyatları düşük seyrederken sürekli büyük, küçük petrol şirketlerinin arama yatırımlarında kısıntıya gittiklerine dair açıklamalarını okuyoruz. Petrol şirketleri panik halinde alınması gereken tedbirleri alıyorlar ve birçoğu sadece arama yatırımlarını kısmakla kalmayıp aynı zamanda personel maliyetlerini de düşürmeye çalışıyorlar. Bu konuda son günlerde pek çok makale yazıldığını görüyoruz. Coğu yazının konusu petrol fiyatlarının ne kadar düşeceği, ne süre ile düşeceği ve bu süreç sonunda bir kriz oluşur mu? Aslında petrol fiyatları düşmeye başladığı gün, kriz oluşmaya başladı, çünkü bütün petrol şirketleri bütçelerini 100\$ üzerinden yapmışlardı. Ama unutmayalım ki her kriz içinde bir fırsat barındırır.

Petrol fiyatları seyrini değerlendirdiğimizde, arama yatırımlarının kısılması şart olarak gözüktüyor. Fakat üretim kısıyor mu? Hayır. Neden? Çünkü, şirketler 100\$ dan yaptıkları bütçelerini denkleştirmek için üretimi kısmadıkları gibi belki de arttıyorlar. Bilindiği gibi son dönemde dünyada yaklaşık günlük 1.5 milyon varillik bir petrol arz fazlası mevcut. Aslında üretimde kısıntıya gitmeyen sadece şirketler değil, ekonomisi petrole dayalı ülkeler de böyle bir kısıntı yapmayı öngörmüyorlar. Neden aynı, bütçeyi denkleştirmek. Nitekim geçtiğimiz günlerde en büyük üretici

ülke olan Suudi Arabistan da üretim kısmayacağı yönünde bir açıklama yaptı. Kimileri bunu politik bir hamle, kimileri ekonomik bir hamle olarak yorumladı. Ayrıca petrol fiyatlarının düşük olması ülkemizin cari açığında pozitif etki yaratıyor ve petrol fiyatlarının düşük gitmesi bir fırsat olarak yorumlanıyor. Konu ile ilgili değişik spekülasyonlar yapıla dursun, bir aramacı olarak benim buradaki bakış açım tamamen teknik ve petrol şirketlerinin nasıl büyüyerek bu dönemi atatabilecekleri ile ilgilidir.

Yukarıda da bahsetmiş olduğum gibi her kriz içinde bir fırsat barındırır. Peki, düşük petrol fiyatlarının petrol değer zincirinde barındırdığı fırsatlar nedir? Tabii ki, petrol fiyatları düşmeye başlayınca, petrol şirketlerinin kârları düşmeye başlar. Ancak nakit akışı yönünden güçlü durumda olan petrol şirketleri bu krizden fırsatları yakalayarak çıkacaklardır. İyi durumda olan petrol şirketleri nakit akışlarını strese sokmayacak oranda üretimlerini kısmadılar. Üretimlerini kısmayarak, kriz döneminde yıllık gelirlerini ve finansal tablolarını tutturmaya çalışan şirketler uzun vadede finansallarının değerini düşüreceklerdir. Çünkü bütün mali hesaplarını, yatırım analizlerini ve ilgili kontrat üzerindeki mali projeksiyonlarını 100\$ üzerinden yapmışlardır. Petrol kontratlarının da en az yirmi yıllık yapıldığı gerçeğinden yola çıkarak üretimi, güncel 40\$/

Makale

Dr. Zeynep Elif Yıldız

Jeolojik Araştırmalar Derneği,
İl Başkanı

varil fiyatının, hesaplanmış 100\$/ varil fiyatını toparlaması için arttırması uzun vadede kontrat yükümlülüklerini sıkıntıya sokacaktır. Bu sebeple şirketler yükümlü oldukları kontratlarda ki en düşük mali yükümlülüğü yürütebilecek ve yeni yatırım yapmayacak kadar gerekli olan kazancı sağlayacak petrol üretimlerini yapmaları gerekir. Yukarıdaki şekilde hareket edebilecek şirketler, mali durumları hayli iyi olan entegre petrol şirketleridir. Bu şirketler arama yatırımlarında kısıntıya gidip, bu bütçelerini rezerv satın alma yolunda kullanacaklardır. Rezervlerini satan şirketler ise tıpkı diğerleri gibi nakit akışlarını ve satışları elde edecekleri gelirleri kriz döneminde kurtulmak için ne şekilde değerlendireceklerini çok iyi hesaplamalıdır. Yerin altında el değiştiren bu rezerv hem satan şirkete hem de alan şirkete artı değer katacaktır. Her iki şirkette düşük petrol fiyatı döneminde büyüyerek çıkacaklardır. Petrol fiyatlarının düşük seyrettiği dönemlerde arama yatırımlarını kısmak her zaman için doğru bir hamledir. Eğer arama yatırımına devam edilir ve bir keşif yapılmaz ise, kaynaklar iyi kullanılmamış olur. Hâlbuki arama yatırımları için harcanan miktara bir rezerv satın alınabilir. Diğer taraftan keşif yapılsa, bu rezervi yer altında tutmak anlamsızdır, çünkü yerin altında maddi değeri olan bir meta var ve bunu yarımlara saklamak, yasaklı altı yapmak yatırımcı yatırımcı geri döndürememek demektir. Bu ticari bir yaklaşım değildir. Ancak üretim yatırımları yapılarak bu rezerv güncel petrol fiyatları ile satılacaktır. Bu durum da yatırım yapılan ruhsata ait kontrat mali hesapları ve projeksiyonları 100\$ yapılmış olduğu için kontrat hiçbir zaman hesaplanan net bugünkü değerlere (NPV) ve iç verimliliğe (IRR) ulaşamayacaktır. Bu durumda uzun vadede şirketlere zarar olarak geri dönecektir.

Özetlemek gerekirse; düşük petrol fiyatları seyrini arama ve üretim

şirketleri için bir fırsat dönemidir. Bu dönemde küçük ve nakit akışında sıkıntılı olan şirketler ellerindeki ispatlanmış rezervlerin bir kısmını yer altında satarak kendilerine maddi kaynak sağlayacaklardır. Bu şekilde ellerindeki diğer rezervlerini ve şirketin finansal tablolarını sağlamak üzere ve şirkete maddi değer katmış olacaklardır. Büyük ya da nakit sıkıntısı olmayan şirketler ise yer altında rezerv satın alarak rezervlerini boşa harcamamış olacaklardır. Petrol şirketleri sadece yıl sonundaki kârları ve maddi büyüklükleri ile değerlendirilmezler. Petrol şirketlerinin esas değerlendirme kriteri R/P (rezerv/production) oranlarıdır. Bir petrol şirketi milyon variller üretiyor ve bunu 10 yıl boyunca devam ettirebilir. Ancak bilindiği üzere petrol şirketlerinin hazinesi petrol sahalarıdır ve üretildikçe biter. Bu nedenle bir yıl içinde bir petrol şirketi ürettiği rezerv karşılık ne kadar yeni rezerv eklemiş ise o oranda başarılıdır ve aynı oranda şirketin devamı söz konusudur. Çünkü, yeni rezerv katılmayan petrol şirketleri aynı sahadan 10 yıl sonra aynı kân elde edemeyeceklerdir. Ayrıca rezervleri bitecek ve şirket son bulacaktır. Bu nedenle rezerv/üretim oranı petrol şirketlerinin ana değerlendirme unsurudur. Bu gibi düşük petrol fiyatı dönemlerinde arama yatırımlarını rezerv satın almaya kanaliz ederek gelecek yılları güvence altına almış olurlar. Önümüzdeki günlerde el değiştiren rezerv haberlerini çokça okuyacağız. Bu nedenle elinde nakit olan şirketler, iyi değerlendirmeler yapılarak rezerv satın alma yoluna girmelidirler. Özellikle ülkemizdeki ağır petrol yükünü düşürecek olursak, Türk şirketlerinin dünyanın herhangi bir yerindeki petrol rezervini, iyi bir teknik değerlendirme ile satın alması gereklidir. Bu şekilde petrol fiyatları arttığında hem şirketin kendisi, hem de ülkemiz ağır petrol yükünü, satın almış rezerv oranında azalmış olacaklardır.

